

Industrin hotar forskningens frihet

Internationella tidskrifter lanserar gemensam policy

Världens ledande medicinska tidskrifter kommer inom kort att lansera en gemensam policy med syftet att slå vakt om den medicinska forskningens frihet och trovärdighet. Enligt denna policy ska tidskrifterna vägra att publicera resultaten från företagsfinansierade studier där de deltagande forskarnas vetenskapliga frihet inte säkerställts.

II Bland dem som tänker delta i överenskommelsen är, enligt en artikel i Washington Post, tungt vägande prestigetidskrifter som Lancet, New England Journal of Medicine, Annals of Internal Medicine och Journal of the American Medical Association (JAMA). När överenskommelsens regler publicerats, vilket sker om några veckor, hoppas man att fler tidskrifter följer initiativtagarnas exempel.

Svenska Läkaresällskapets ordförande Birgitta Strandvik tar emot nyheten med glädje:

– Det är oerhört viktigt att den medicinska forskningens frihet garanteras, inte minst nu då råds- och fakultetsanslagen skurits ner så kraftigt. När den medicinska forskningen blir allt mer beroende av läkemedelsindustrins anslag, så får det inte finnas misstankar om »köpta resultat«, säger hon.

Ett positivt steg

Själv har Birgitta Strandvik aldrig haft några konflikter i samband med sådana forskningsprojekt, eftersom hon varit noga med att varje gång utgå från tydliga skriftliga avtal. Hon vill inte heller placera läkemedelsindustrin i allmänhet i en skurkroll. Ändå ser hon tidskrifternas skärpta policy som ett positivt steg för den medicinska forskarvärlden.

Utomlands har det på senare år förekommit flera fall där läkemedelsföretag anklagats för att vilja snedvrída eller tysta ner negativa forskningsresultat. Det senaste uppmärksammade fallet gäller företaget Immune Response Corporation, som stämt University of California och en av dess forskare för ett skadestånd på 10 miljoner dollar.

I en av företaget finansierad studie hade forskningsledaren, professor James Kahn, kommit fram till att ett HIV-läkemedel som testats på 2 500 pa-

FOTO: JACOB FORSSELL

– När den medicinska forskningen blir allt mer beroende av läkemedelsindustrins anslag, så får det inte finnas misstankar om »köpta resultat«, säger Svenska Läkaresällskapets ordförande Birgitta Strandvik.

tienter var verkningslöst mot viruset. Företaget hävdade dock att en undergrupp på 250 specialundersökta patienter faktiskt blev förbättrade, och ville att

detta resultat skulle tas med i James Kahns rapport till JAMA. Professor Kahn vägrade att göra detta, eftersom hans egen forskargrupp inte funnit något positivt resultat hos dessa patienter.

Krävde att få godkänna manus

Enligt professor Kahn undanhöll sedan Immune Response Corporations representanter viktiga data som skulle ha ingått i analysen, och som han bara på omvägar till slut fick tillgång till. Företaget krävde också, i strid med det ursprungliga avtalet mellan företaget och University of California, att få godkänna JAMA-manuset före publicering.

I en artikel i tidskriften Chronicle of Higher Education menar Marcia Angell, fd redaktör för New England Journal of Medicine, att professor Kahn stått emot företagens påtryckningar på ett ovanligt rakryggt sätt.

Hon tror det är vanligare att företagen lyckas påverka publiceringen av de studier de finansierat. Därför kan ingen veta hur många negativa studier som aldrig blivit publicerade eller – ännu värre – hur många negativa resultat som förvandlats till positiva.

Ingela Björck
redakta

Allt sämre vårdssamverkan visar ny studie av äldre

Samverkan mellan slutenvård, primärvård och äldreomsorg fungerar allt sämre utifrån multisjuka äldres (över 75 år) behov. Det visar resultatet av intervjuer med 26 multisjuka äldre, samt med anhöriga till dessa.

II Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum fick höste 2000 i uppdrag av södra Stockholms sjukvårdsområde att studera hur samverkan mellan olika vårdgivare fungerar utifrån multisjuka äldres behov.

Resultatet är nedslående. Istället för att äldre i ökad utsträckning garanteras en trygg och värdig vård har utvecklingen gått mot det motsatta, visar studien.

Inom slutenvården betår de huvudsakliga problemen av bland annat att sjuka skrivs ut i ett påtagligt skört tillstånd, och många skulle vara i behov av ytterligare vård dagar.

Dessutom upplever många patienter och anhöriga att den vårdplanering som äger rum på sjukhuset sker »över deras huvuden«. Inom den öppna vården betår problemen bland annat av att det handlar om allt för många läkarkontakter.

I rapporten föreslås att det inrättas en ny verksamhet som kan fungera som en knutpunkt mellan slutenvården och öppenvården, samt den kommunala omsorgen.

Dessutom bör »äldreteam« inrättas, med bland annat läkare som får ansvar för mindre geografiska områden. •